

Ha nem köt össze közös bűn...

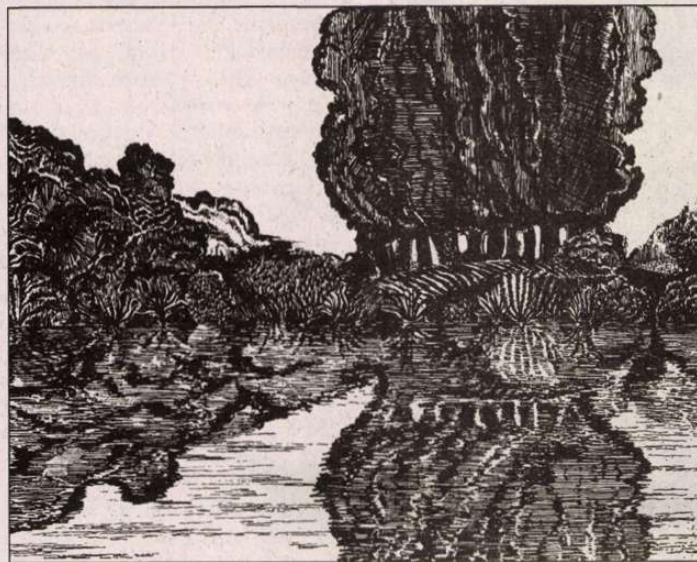
Ellenzéki indulatok

Eörsi Istvánnak „szakmai nehézségei” támadtak Orbán Viktorral. Nem magyar állampolgárként, nem íróként, nem is egykori futballrajongóként, hanem publicistai minőségében. Nehézségei oka, egyebek mellett, hogy a miniszterelnök „nem egyetlen izmus, ízlés vagy értékrendszer árnyékában nőtt fel, és ezért nem is kötődik semmilyen világnézeti áramlathoz. Csak következetes volt magához, amikor helyét a politikai palettán nem elvei alapján foglalta el, hanem előbb a legalkalmasabbnak vélt helyét kereste meg, és később talán majd kipróbálja, hogy innen mely elvei és miképpen érvényesíthetők... A publicista ezért nem kérhet tőle számon erkölcsi játékszabályokat, mert azon a pályán, ahol Orbán Viktor játszik, ezek a játékszabályok nem érvényesek.” Miután Eörsi elmondta, hogy elvtelen, amorális ember áll a magyar kormány élén, még hozzáteszi: „Orbán Viktor játékszabályai gátlástalanul férfiasak. Alapelve finoman így foglalható össze: »Az erősebb kan kutyaé a kutyakisasszony«.”

Orbán Viktornak tehát bűnei vannak. Mindenekelőtt az, hogy a Fidesz és szövetségesei a legutóbbi választáson győzni merészteltek. Ellenében a („közszolgálati”) médiumok többsége erősítései, ellenében az élen járó politológusok jóslatainak. A néhány idézetből is kiderülhetett, hogy a szerző nem kritikusa, nem ellenzéki, ellenfele, hanem gyűlölje az új kormányt és mindenkeftől Orbán Viktorral. Ennek számos oka van; legalábbis az, hogy szemben Eörsi pártjával, az SZDSZ-szel (melynek egyik legismertebb vezetője, *Pető Iván* tényleg megfogalmazta az erkölcs nélküli politika létjogosultságát), a Fidesznek sokévi munka, tanulás, érlelődés után, időnként kanyargós utakon is járva, sikerült eredményt felmutatnia. Nem Eörsi fájdalomnak fokozására, csupán emlékeztetőül mondom: az SZDSZ már 1990-ben is vereséget szenvedett; 1994-ben egyértelmű vesztes volt, még ha a cselédlépcsőn fel is osont a hatalomba. Idén pedig óriásit buktak.

Érthető hát, hogy Eörsi szerint a győztesnek „bűnei” vannak. „Bűne”, hogy 1990 őszén nem volt hajlandó az SZDSZ mellé (alá) állva az alig létrejött demokratikus rend megdöntésére szövetkezni. „Bűne”, hogy eltávolította *Fodor Gábort* és tár-

sait. „Bűne”, hogy 1994-ben, ragaszkodva elveihez, nem szegődött az MSZP és az SZDSZ társul a kormányzásban. Eleddig utolsó „bűne” pedig: nem elég, hogy győzött, de a nagykoalíciótól is elzárkózott. Ráadásul körvonalazódóban van az a pártszövetség, melyben a nemzeti és a keresztény eszmeiség mellett az SZDSZ által kisajátított libera-

KÁDÁR KATALIN RAJZA

lizmusnak (nevezük mi inkább szabadelvűségnek) is helye lesz.

Ha most, 1998-ban a győztesek egyezkedtek volna a szabad demokratákkal, Eörsi magához öleli Orbánt. A közös bűn ugyanis nagy kötőerő. Vagyis: ha a Fidesz ugyanúgy feladja alapelveit, mint tette volt a magát radikális antikommunistának hajdan hirdető SZDSZ, akkor az együttes hitzegés összesodorhatta volna őket.

Nem csak Eörsi képtelen úrrá lenni csalódásán, választási megaláztatásán; hasonló tüneteket mutat az MSZP is. A párt megosztottságával küszködő szocialista vezetők, akik elképzelni sem tudták, hogy megtörténhet a számukra elképzelhetetlen, eltökéltnek, határozottnak mutatkozó nyilatkozatokat tesznek, miközben egymást figyelik, hiszen három irányzat vívja harcát azt is eldöntendő, ki lépjen *Horn* örökébe (holott korántsem biztos, hogy *Horn* takarodót fűjt). Kárhoztartják a kisgazdákkal kötött szövetséget, s azon háborognak, hogy a győztesek ragaszkodnak idejében kinyilvánított elveikhez, miszerint a szocialisták és – vagy – a szabad demokraták kormányba vonásáról szó nem lehet. Háborgásuk közepette mintha elfelednék, hogy 1994-ben a kormányzáshoz ele-

ve elegendő többségüket növelték hetven százalék fölé az SZDSZ-szel. Olyan túlsúlyt teremtve ezzel, ami csak a hajdani egypárti erőfölényhez hasonlító majoritást biztosította az ország ügyeinek intézéséhez. Szerencsére még ellenükre is működött a demokrácia, s az Alkotmánybíróság nekik sem engedett alkotmányellenes lépéseket. Mintha a

szocialisták emlékezetére kód ereszkedett volna, mikoron az új kormányzat arroganciájáról, erőfölénnyel való visszaléséről beszélve elfeledni látszanak, hogy 1994-es hatalomra kerülésük után pillanatok alatt „lerendezték” a tévé, a rádió, valamint az államapparátus személycseréit. Ennél sokkal többet aztán nem is csináltak nyolc hónapig.

Az már csak mosolyt fakasztó (habár a mosoly mellett nem árt figyelni is, mert az ősz még viharos lehet), hogy néhány tiszttség MDF-esekkel és mostani néppártiakkal való betöltésekor *Kovács László* bukott politikusokról beszél. Jelzőhasználat nagyfokú amnéziáról is tanúskodik. Mert ha valakik, akkor a szocialisták azok, akik 1994-ben a *Kovács László*-i megfogalmazás szerinti „bukottakkal” foglaltatták el a bársonyszékeket, a magas pozíciókat. Ők – például *Horn Gyula*, *Kovács László*, *Pál László*, *Nagy Sándor*, *Gál Zoltán*, *Békesi László*, *Medgyessy Péter* – még 1989–1990-ben váltak (mint egy letűnt diktatórikus rendszer megtestesítői) ténylegesen bukottakká. Demokráciában, többpárti parlamenti viszonyok, szabad választások közepette, csakis erkölcsileg bukott politikusokat ismernek. Ilyenek – lásd az ügynöktörvényt, a korrupciós

ügyeket – a szocialisták között akadnak leginkább (említsük csak a volt miniszterelnököt, a leköszönt házelnököt). Mert demokratikusan, s nem egypárti beidegzettség alapján gondolkodva, 1994-ben csak annyi történt, hogy a választásokon valakik vesztek, mások pedig nyertek. Így volt ez most is. Aki veszt, nem bukik. Azt leváltották, felváltották, lecserelték. Az esetleges sikertelenség, sőt az alkalmatlanság sem erkölcsi kategória. Az pedig, hogy a most kormányzókat éppen csak létező erőfölynére hivatkozva a szocialisták kijelentik: a konstruktív ellenzékiességet a „felelős” ellenzékiességgel váltják fel, mondhatni, érthetetlen. Másként fogalmazva: értelmetlen. Mert jó lenne, ha a finom disztinkció kiöltői mindenekelőtt jelentésanilag értelmeznék a különbséget. Ugyanis a konstruktivitásnál, vagyis a megoldást is kínáló bírálatnál, ha kell, hát az ok- és jogszerű parlamenti ellenszegülésnél felelősebb ellenzékiesség aligha létezhet. Az is kérdés: az alig elkezdődött parlamenti munka elég alapot szolgáltat-e a „felelősség” fenyegetéséhez? Mert – a szocialista magyarázatok alapján – fenyegetés ez a javából. Fenyegetés az obstrukcióval s avval, hogy adott esetben tartalmától és céljától függetlenül is megakadályozzák azon kormányjavaslatok érvényesítését, melyek kétharmados többséget igényelnek. Summázva: a kormányzás mindenáron való lehetetlenné tételére készülnek.

Eörsit, *Kovács Lászlót*, *Nagy Sándort* a választási megválasztás, a hatalomvesztés sodorja egy táborba. De más is munkálhat a mélyben. Például hogy a túlzott elbizakodás miatti váratlan vereség okán nincs ellenzéki program. Ráadásul a győzelmi várakozás miatt nem csak egyes tárcák átadását mulasztották el tiszteességgel előkészíteni, de – hírek szerint – idő híján az önmagukat kompromittáló iratok java részét sem tüntették el. Ezek nyilvánosságra kerülése, pusztán lehetőségként is, elég gondot okozhat.

Mindent egybevetve eddig csöndes ez a nyár. Függetlenül attól, hogy Eörsi mit ír, *Kovács László* és *Nagy Sándor* mit mond. Am aligha csak vihar utáni ez a csend. Még akkor sem, ha a közvélemény-kutatások szerint megnyugtató az új kormányzó iránti társadalmi bizalom.

Speidl Zoltán